

2006

MANAGEMENT - I (Optional)

व्यवस्थापन - I (वैकल्पिक)

000094

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) *Answers must be written either in English or in Marathi.*
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) *Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.*
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) *Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.*
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) *Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he will be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) *For each slab of 10 and 15 marks, the examinee is expected to write answers in 125 and 200 words respectively.*
प्रत्येकी 10 आणि 15 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125 आणि 200 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.

P.T.O.

1. Answer *any four* of the following :

खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा :

- (a) State the important principles enunciated by Taylor which constituted Scientific Management. **10**
शास्त्रीय व्यवस्थापन (Scientific Management) म्हणून टेलर यांनी प्रस्तावीत केलेली महत्त्वाची तत्वे सांगा.
- (b) Explain how changes in population affect business in terms of changes in consumers. **10**
लोकसंख्या बदलामुळे, बदलणाऱ्या ग्राहकांच्या संदर्भात व्यवसाय कसा प्रभावित होतो ते स्पष्ट करा.
- (c) State the three main areas of social responsibilities. **10**
सामाजिक जबाबदाऱ्यांची तीन प्रमुख क्षेत्रे सांगा.
- (d) Give the McKinsey's 7 - S framework (model) for strategic management. **10**
धोरणात्मक व्यवस्थापनासाठी (strategic management) असलेले मॅकेंझी 7 - एस प्रारूप (नमुना) सांगा.
- (e) Write the steps in Decision making process. **10**
निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेतील टप्पे लिहा.

SECTION - A

विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) State the importance of Planning Function of Management. **10**
व्यवस्थापनातील नियोजन कार्याचे महत्त्व सांगा.

- (b) Explain 'Downward Communication' and 'Upward Communication'.
स्पष्ट करा :- 'अधोगामी संज्ञापन' (Downward Communication) आणि 'ऊर्ध्वगामी संज्ञापन' (Upward Communication). 10
- (c) State the main components of building a Learning Organization.
'लर्निंग ऑर्गनायझेशन' (बदलक्षम संघटना) निर्मितीतील प्रमुख घटक सांगा. 10
- (d) What are the guidelines for the success of Quality Circles ?
गुणवत्ता मंडळांच्या यशस्वितेसाठी मार्गदर्शक ठरणाऱ्या बाबी कोणत्या ? 10

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) What are the elements of 'Delegation of Authority' ?
'अधिकार प्रदाना' ची तत्वे कोणती ? 10
- (b) State the different types of leadership styles.
नेतृत्वशैलीचे विविध प्रकार सांगा. 10
- (c) Write the important steps in effective Benchmarking process.
प्रभावशाली 'बेंच मार्किंग' प्रक्रियेतील महत्वाचे टप्पे लिहा. 10
- (d) State the meaning and components of Kaizen.
'कायझन' या संकल्पनेचा अर्थ आणि त्यातील घटक सांगा. 10

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Describe in brief the components of strategic management. 15
धोरणात्मक व्यवस्थापनाचे (strategic management) घटक थोडक्यात वर्णन करा.
- (b) "Budgeting is the process of preparing budgets whereas budgetary control is a technique of managerial control through budgets". Explain. 15
"विनियोजन ही अंदाजपत्रके तयार करण्याची प्रक्रिया आहे, तर अंदाजपत्रकीय नियंत्रण म्हणजे अंदाजपत्रकांद्वारे व्यवस्थापकीय नियंत्रण साधण्याचे तंत्र आहे." स्पष्ट करा.
- (c) Give the examples of functional level strategies. 10
कार्यात्मक पातळीवरील धोरणांची (डावपेचांची) उदाहरणे द्या.

www.mpscmaterial.com

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Write a note on the technique of 'Environmental Analysis and Threats'. 15
'पर्यावरण विश्लेषण आणि धोक्यांचे इशारे' यावर एक टिपण लिहा.
- (b) State the prerequisites for the effective 'Management Control System'. 15
व्यवस्थापन नियंत्रण प्रक्रिया प्रभावशाली होण्यास कारणीभूत उरणारे घटक कोणते?
- (c) What is 'Social Audit' ? 10
'सामाजिक तपासणी' (Social Audit) म्हणजे काय?

- o O o -

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Describe the importance of study of Organisational Behaviour. 15
संघटनात्मक वर्तनाच्या अभ्यासाचे महत्व वर्णन करा.
- (b) What is Stress ? What are its symptoms ? 10
ताण (Stress) म्हणजे काय ? त्याची लक्षणे कोणती ?
- (c) State the impact of economic liberalization on business decisions. 15
आर्थिक उदारीकरणाचा व्यावसायिक निर्णयावर पडणारा प्रभाव सांगा.

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Describe the elements of motivation at work. 15
कार्य संप्रेरणेची मूलतत्वे वर्णन करा.
- (b) What is Group Dynamics ? 15
समूह चेतना म्हणजे काय ?
- (c) State the effects of change in Cash Reserve Ratio by RBI on bank management in India. 10
कॅश रिझर्व रेशो (CRR) मध्ये भारतीय रिझर्व बँकेने केलेल्या बदलाचा भारतीय बँक व्यवस्थापनावर झालेला परिणाम सांगा.

P.T.O.

SECTION - C
विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a)	Explain the term 'Ethics' in management.	15
	व्यवस्थापनातील 'नीतिमत्ता' (Ethics) ही संकल्पना स्पष्ट करा.	
(b)	State the usefulness of Regression analysis in Sales forecasting.	10
	विक्री अनुमानात 'रिग्रेशन अॅनॅलिसिस' ची असलेली उपयुक्तता सांगा.	
(c)	Write a note on Delphi method.	15
	'डेलफी' पद्धती वर टिप लिहा.	

www.mpscmaterial.com

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

(a)	What is Organizational Development ? State its objectives.	15
	संघटनात्मक विकास म्हणजे काय ? त्याची उद्दिष्टे सांगा.	
(b)	Explain 'Time Series Analysis' used in forecasting.	10
	अनुमानात वापरण्यात येणारे 'टाईम सेरीज अॅनॅलिसिस' स्पष्ट करा.	
(c)	State with illustration Programme Evaluation and Review Technique (PERT).	15
	'कार्यप्रणाली मूल्यमापन आणि परिशीलन तंत्र' (PERT) सोदाहरण सांगा.	

P.T.O.